

2014: az ötlet- és eszköztelenség éve

A 2014-es évben döntően két biztonsági probléma foglalkoztatta a nemzetközi közösséget: az ukrajnai válság és az ISIS/ISIL felemelkedése. Mindkettő olyan, amelynek gyors és eredményes megoldására jelenleg láthatóan sem ötlete, sem eszközei nincsenek a nemzetközi közösség nyugati főszereplőinek.

Ukrajna esetében nemcsak az nehezíti a megoldást, hogy az egyébként gyengülő és számos belső válsággal küzdő Oroszországi Föderációnak továbbra is jelentős helyzeti előnye van a posztszovjet térségben, hanem legfőképpen az, hogy sem Európának, sem pedig az Egyesült Államoknak nincsenek eszközei az olyan belső ukrán strukturális problémák megoldásának elősegítésére, mint az ukrajnai oligarcharendszer vagy a történetileg gyökeret vert korrupció felszámolása. Enélkül viszont a kijevi vezetés aligha juthat hozzá tartósan azokhoz a forrásokhoz, amelyek elengedhetetlenek az ukrán gazdaság és társadalom modernizációjához. Nehezen képzelhető el ugyanis, hogy a Nyugat által befolyásolt nemzetközi pénzügyi intézmények annak tudatában biztosítanak komoly kedvezményes modernizációs forrásokat Ukrajnának, hogy ezek a pénzek Rinat Ahmetov, Viktor Pinczuk, Dmitro Firtas, Szerhij Taruta vagy Ihor Kolomojszkij vagyonát gyarapítják. Márpedig az említett oligarchák az ukrán parlamenti választásokat követően is komoly gazdasági, politikai befolyással rendelkeznek az ukrán parlamentben, kormányzatban és államapparátusban (a fentiek közül csak Ahmetov és az Ausztriában letartóztatott Firtas befolyása csökkent jelentősebben), az általuk birtokolt médiabirodalmakon keresztül pedig az ukrán társadalomban is, így gyakorlatilag továbbra is minden eszközük megvan arra, hogy kihasználják az ukrán állam gyengeségét és az államapparátus korrumpálhatóságát saját befolyásukat érvényesítésére és növelésére. Ha ezzel számolunk, az ukrán válság kapcsán azoknak a nemzetközi főszereplőknek van helyzeti előnye, akik nem az ukrán társadalom modernizációját tekintik a legfontosabb kihívásnak.

Az ötlettelenség és eszköztelenség hasonló problémájával néznek szembe a nemzetközi közösség főszereplői az Iraki és Szíriai Iszlám Állam (ISIS) elleni fellépés esetében is. Jóllehet 2014 augusztusától előbb Irakban, majd szeptember végétől Szíriában is légitámadásokkal igyekeznek meggyengíteni az Iszlám Államot, júniustól pedig számos ország támogatja az ISIS ellen fellépő kurd, illetve iraki síita szárazföldi erőket is, a legtöbb szakértő szerint az iraki síiták és az ISIS-t támogató iraki szunniták, illetve Szíriában az Aszad-rezsim és az ISIS-t támogató szíriai szunniták politikai megállapodása nélkül aligha lehet komoly mértékben meggyengíteni az Iszlám Államot. A kérdés persze az, hogy a nemzetközi közösség nyugati főszereplőinek jelenleg van-e lehetősége és elégséges közös politikai akarata arra, hogy ezeket a megállapodásokat elősegítse. Mert például 2011 decembere (az amerikaiak Irakból való távozása) óta a legnagyobb befolyást a közel-keleti regionális nagyhatalmak (például Irán, Törökország, Szaúd-Arábia) képesek gyakorolni az iraki politikai entitásokra. E válság kapcsán le kell számolnunk azzal az elvárással, amikor nemzetközi konfliktusok megoldását mindig a nemzetközi közösség nyugati főszereplőitől vártuk.